

Interaktioner mellan människa och tamkatt (*Felis silvestris catus*)

Interactions between human and domestic cat (Felis silvestris catus)

Olivia Pålsson

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskyddsprogrammet
Uppsala 2020

Interaktioner mellan människa och tamkatt (*Felis silvestris catus*)

Interactions between human and house cat (Felis silvestris catus)

Olivia Pålsson

Handledare: Maria Andersson, Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för husdjurens miljö och hälsa.

Bitr. handledare: Elin Hirsch, Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för husdjurens miljö och hälsa.

Examinator: Christina Lindqvist, Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för husdjurens miljö och hälsa.

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i biologi

Kurskod: EX0867

Program/utbildning: Etologi och djurskyddsprogrammet

Kursansvarig inst.: Institutionen för husdjurens miljö och hälsa.

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2020

Omslagsbild: Olivia Pålsson

Nyckelord: Människa-katt interaktion, *Felis silvestris catus*, miljö, effekter, faktorer, välfärd.

Keywords: Human-cat interaction, *Felis silvestris catus*, environments, effects, factors, welfare.

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Mer information om publicering och arkivering går att hitta här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Abstract

Throughout the history of mankind, our intertwined story with the domestic cat (*Felis silvestris catus*) is a complex one. From being a tiny solitary hunter who lived among humans and their unwanted debris, until today when the cat is one of the most popular pets in the world. Therefore, the human-cat interactions are countless and can be positive or negative which of course can engender varying effects for both humans and cats. Also, the environment in which the interactions takes place seems to alter as well.

For this reason, this paper aimed to identify the different interactions between humans and cats, in which environments the interactions occur and what factors are affecting them. Also, what positive and negative effects can be seen among cats and humans were investigated. The methodology that was used in this thesis was a literature review. The information was collected from different articles, books and scientific studies from Primo (SLU-university library search engine), Web of Science, PubMed, Scopus and Google Scholar.

The results indicate that the environments in which the positive and negative interactions occur are many, from cat cafés to the home environment, and these environments seem to influence the interactions. However, research processing the effects of the human-cat interactions is uncertain due to both positive and negative results around health benefits, stress, social needs and support. Factors affecting the interactions between cats and humans are for instance the experience of people, age and gender. To conclude, more research is needed to gain a more complete and holistic understanding of human-cat interactions and the factors affecting them.

Keywords: Human-Cat interaction, *Felis silvestris catus*, environments, effects, factors, welfare.

Förord

“You can keep a dog; but it’s the cat who keeps people, because cats find humans useful domestic animals”

- George Mikes

Innehållsförteckning

1. Inledning	10
1.1. <i>Felis silvestris catus</i>	10
1.2. Domesticering och historia	10
1.3. Kattens situation idag	11
1.4. Kattens kommunikation och kroppsspråk	12
1.5. Människa-katt	12
2. Syfte med studien	14
2.1. Frågeställningar	14
3. Material och metod	15
3.1. Utförande	15
3.2. Fördelar med vald metod	16
3.3. Nackdelar med vald metod	16
3.4. Begränsningar	16
4. Resultat	17
4.1. Interaktioner och miljöer	17
4.1.1. Inomhus och utomhus	17
4.1.2. På kattcafé	18
4.1.3. På katthem	19
4.1.4. Inom vården	20
4.2. Faktorer som påverkar interaktionerna	20
4.2.1. Erfarenhet	20
4.2.2. Ålder	21
4.2.3. Kön	22
4.2.4. Tillgång till mat	22
4.3. Effekter på katt	23
4.3.1. Positiva	23
4.3.2. Negativa	24
4.4. Effekter på människa	25
4.4.1. Positiva	25

4.4.2.	Negativa	26
5.	Diskussion.....	27
5.1.	Interaktionerna	27
5.2.	Miljö.....	28
5.3.	Kattens välfärd	29
5.4.	Arbetet ur ett samhällsperspektiv	30
5.5.	Etisk aspekt.....	31
5.6.	Arbetet ur ett hållbarhetsperspektiv	32
5.7.	Studiens användbarhet och nya frågeställningar för framtida forskning	33
6.	Slutsats	35
7.	Populärvetenskaplig sammanfattning	36
8.	Tack.....	38
9.	Referenser	39

1. Inledning

1.1. *Felis silvestris catus*

Tamkatten, *Felis silvestris catus*, har under en mångtusenårig förbindelse med människan och framförallt under senaste 2000-talet blivit ett av världens populäraste husdjur, just på grund av dess kompromiss mellan att vara en oberoende jägare till att vara ett husdjur som förlitar sig på människans vård och omsorg (Bradshaw *et al.*, 2012). Kattens historia är komplex och har pågått under flera årtusenden, där den allmänna urfadern till familjen kattdjur och därmed till tamkatten sägs vara *Pseudaelurus*. *Pseudaelurus* levde för 11 000 000 år sedan i Europa, Asien och Nordamerika, men spred sig snabbt runt om hela världen och skapade i sin tur utbredningen av alla små kattarter (Bradshaw *et al.*, 2012). Vår tamkatt närmaste släkting är dock den afrikanska vildkatten *Felis silvestris lybica*, som är en underart till vildkatten *Felis silvestris* (Driscoll *et al.*, 2009a).

1.2. Domesticering och historia

Förr fanns det evidens för att katten först domesticerades i Egypten för cirka 4000 år sedan (Bradshaw *et al.*, 2012). Katten har haft en tydlig roll i forna Egyptens kultur och religion, från att katter blivit mumifierade till uppkomsten av krigsguden Brastet avbildad med ett kattliknande huvud. Dessutom har målningar som dateras tillbaka 3600 år upphittats som indikerar att katter fick delta i både jakt och större festligheter (Bradshaw *et al.*, 2012). Idag råder det konsensus bland forskare att vi har skaffat fördjupad förståelse kring kattens domesticeringsprocess genom flera studier. Processen är svår att kartlägga, men den skedde tidigare än i Egypten (Driscoll *et al.*, 2009a). Under 2004 fann en arkeolog en 9500 år gammal grav innehållande en människa och en katt tillsammans, vilket ifrågasätter tidigare domesticeringsteori. I Cypern där graven hittades har inte haft en naturlig vild kattpopulation och därför måste människor aktivt transporterat katter från fastlandet. Dessa fynd tyder på att kattens och människans sammansvetsade existens började redan för 10 000 år sedan i Mellanöstern (Driscoll *et al.*, 2009a).

Å ena sidan hävdar Linseele *et al.* (2008) att det har skett förväxlingar mellan vildkatten (*Felis silvestris*) och djungelkatten (*Felis chaus*) som kan ha skapat felaktig och missvisande information gällande domesticeringen av tamkatten. Å andra sidan har dessa arter på ett eller annat vis trots förväxlingar varit en del av tamkattens domesticeringsprocess (Linseele *et al.*, 2008).

Domesticering av olika arter har skett på grund av att människan har kunnat utnyttja resultatet av processen i form av olika tjänster som till exempel skydd, transport eller livsmedel i form av kött och mjölk (Driscoll *et al.*, 2009b). Driscoll *et al.* (2009a) argumenterar dock för att katten inte var en självklar kandidat för domesticering, eftersom arten från början är ett solitärt levande djur utan tydliga flockinstinkter och hierarkiska strukturer. Dessutom har katter utpräglade territorium som de fäster sig vid och sällan lämnar (Driscoll *et al.*, 2009b). Begränsat med evidens tyder på att människan aktivt domesticerade katten först, utan istället skedde en naturlig selektion bland de katterna som rörde sig i och jämte människans samhällen. Katten är en obligat karnivor, vilket betyder att deras huvudsakliga föda måste bestå av animaliska proteiner och att de har en begränsad kapacitet att bryta ner kolhydrater (Driscoll *et al.*, 2009b). Därför var det fördelaktigt för katten att bilda territorium i urbana miljöer på grund av utbudet av byten. Vidare berättar samma källa att det fanns en tydlig fördel med att ha katter runt om jordbrukssamhällena för människan då de höll nere olika skadedjur såsom husmusen, *Mus musculus domesticus*. Detta gjorde att människor uppmuntrade katterna till att stanna vilket gynnade domesticeringen (Driscoll *et al.*, 2009b). Katten spred sig vidare genom olika handelsvägar runt om i världen och etablerade sig senare till att bli ett utpräglat husdjur (Lipinski *et al.*, 2008). Idag har artificiell selektion skapat olika raser med säregna karaktärsdrag baserat på människors estetiska tycke, men trots detta har kattens ursprungliga beteende och utseende inte ändrats märkbart (Lipinski *et al.*, 2008).

1.3. Kattens situation idag

Idag finns tamkatten över hela världen och har idag passerat hunden som Europas vanligaste husdjur (Potter & Mils, 2015). I världen får katten allt högre status (Lyons & Kurushima, 2012) och i Sverige finns det uppskattningsvis en katt eller en hund i vart fjärde svenskt hushåll (Hoffman *et al.*, 2017). I enlighet med en undersökning från Statistiska Centralbyrån (SCB) år 2012 fanns det 1 159 000 katter totalt i Sveriges hushåll, fördelat på 745 000 hushåll med katt (SCB, 2012). Idag förekommer katter i allt från landsbygden till storstäderna där den har utvecklats från ett nyttodjur till att bli ett älskat sällskapsdjur världen över (Djurskyddet Sverige, 2016).

Enligt en rapport från Djurskyddet Sverige publicerad 2016 finns det uppskattningsvis 100 000 stycken hemlösa katter i Sverige. Det sägs att 20–50% av den totala kattpopulationen i både Storbritannien och USA består av hemlösa katter, vilket tyder på att antalet hemlösa katter i dessa länder är betydligt högre (Djurskyddet Sverige, 2016). Att en katt är hemlös, alltså inte får psykisk och fysisk omvårdnad av en människa, beror framförallt på tre orsaker; (1) att katten är född utan hem och ägare, (2) att katten har blivit övergiven, eller (3) att katten har ett hem men har gått vilse och hittar inte hem till sin ägare (Djurskyddet Sverige, 2016).

1.4. Kattens kommunikation och kroppsspråk

När katter kommunicerar använder de sig av en mängd olika signaler, allt från taktilt kroppsspråk och vokalisering till doftämnen och hormoner (Crowell-Davis, 2007). Viss kommunikation har förändrats för att interaktioner med människan ska fungera bättre, bland annat kroppsrullning och vokalisering. Katter har en av de mest omfattande vokaliseringsrepertoarerna bland karnivorer och därför har dessa läten en bred variation och kan användas både i positiva och negativa syften (Crowell-Davis, 2007). Författaren berättar att en av de mest karaktäristiska signaler som katter använder sig av är *“tail up”*, som signalerar vänlighet och förekommer när en katt närmar sig en individ med vänliga intentioner. Ritualen brukar även följas av taktil kommunikation, bland annat *“allorubbing”* och/eller *“nose touching”*, alltså när katten gnider sig mot individen alternativt nuddar och luktar på individen (Crowell-Davis, 2007). Många av beteendena som katter uppvisar mot människor är dock lika de beteenden som förekommer bland katter som kommer från samma koloni eller boende (Bernstein, 2007). Alger & Alger (1997) menar att människa och husdjur interagerar inom en given delad ritual, alltså att interaktionen har regler och ömsesidig förståelse för hur den ska gå till. Bland annat så förutsätter en positiv interaktion att människan ska identifiera vilken typ av social kontakt som katten gillar, till exempel att bli kliad bakom öronen. Katten besvarar sedan interaktionen genom att visa samtycke genom att uppmuntra fysisk kontakt tillbaka (Alger & Alger, 1997). Aggression hos katt kan antingen vara defensivt eller offensivt, och kattens beteende skiljer sig något från varandra i dessa situationer. Fräsningar, morringar och en uppskjuten rygg är typiska beteenden som indikerar på aggression hos katt (Ramos, 2019).

1.5. Människa-katt

Människa-katt relationen beskrivs ofta som en komplex interaktion (Mertens, 1991), men idag är det inte ovanligt att människor beskriver deras husdjur som

fullvärdiga familjemedlemmar och/eller vänner (Allen, 2003). Trots att det finns en mängd forskning kring interspecifika interaktioner mellan olika arter, finns det relativt begränsad forskning kring interaktionen mellan just katt och människa (Bernstein, 2007). Trots detta verkar den vanligaste interaktionen som sker mellan människa och katt vara när människan kelar och klappar katten (Bernstein, 2007).

Trots den begränsade mängd forskning kring just katt-människa interaktionen tycks det ändå finnas evidens för att sällskapsdjuren är viktiga för människor. Allen (2003) menar att 90% av amerikaner tillfrågade i en studie beskriver sina djur som viktiga, samt att varje år spenderade amerikanerna totalt 30 miljarder dollar på sina husdjur. Det är heller inte ovanligt att ägare till husdjur strävar efter att deras husdjur ska ha den bästa välfärden och den högsta möjliga livskvalitén (Crowell-Davis, 2007). Konsekvenserna av att interagera med katter är många, allt ifrån förbättrat blodtryck (Allen, 2003), minskad stress, ökat välbefinnande (Robinson, 2020) samt minskad ensamhet (Edwards *et al.*, 2007). Utöver olika hälsofördelar, kan husdjur stimulera människa-människa interaktionen då husdjur är ett vardagligt samtalsämne vilket i sin tur kan stimulerar människomöten (Bernstein, 2007; Robinson, 2020). Det finns även evidens för att katter vill umgås med oss människor och att vi är en del av deras sociala miljö (Eriksson *et al.*, 2017). Interaktionen mellan katt och människa sker dessutom i varierande miljöer, men mer forskning och en sammanställning av de olika miljöerna är av stor vikt.

2. Syfte med studien

Syftet med denna litteraturstudie var att undersöka och sammanställa forskning kring interaktioner mellan katter och människor, i vilka miljöer dessa interaktioner sker i och vilka faktorer som påverkar interaktionerna. Syftet var dessutom att undersöka vilka typer av effekter, både positiva och negativa, som interaktionerna har på katterna och på människorna.

2.1. Frågeställningar

- 1) Vilka typer av interaktioner sker mellan människor och katter, i vilka miljöer sker dessa samt vilka faktorer påverkar dem?
- 2) Vilken effekt har interaktionerna på katterna?
- 3) Vilken effekt har interaktionerna på människorna?

3. Material och metod

3.1. Utförande

Arbetet som skrevs var en litteraturstudie, alltså en studie som systematiskt granskar och utvärderar vetenskaplig litteratur som sedan sammanställs i en rapport. Informationen som användes under denna studie söktes upp i olika databaser, närmare bestämt Web of Science, PubMed, Scopus och Google Scholar. Ytterligare en söktjänst användes som kallas PRIMO, SLU-bibliotekets internetbaserade söktjänst. Slutligen användes Sveriges Lantbruksuniversitet fysiska bibliotek för att hitta fakta och information i publicerad bokform. Utöver granskningen av vetenskapliga litteratur, har dessutom svensk lagstiftning undersökts för att hitta relevant information för att få en djupare bredd i diskussionen. Ytterligare sökningar gjordes på Google för att bredda kunskapen och undersöka populärvetenskapliga texter.

Sökningen genomfördes först genom att välja ut relevanta sökord på både engelska och svenska, bland annat *cat*, *Felis silvestris catus*, *tamkatt*, *Human-cat interactions*, *Human-cat effects*, *health*, *positive*, *negative*, *indoor cat* samt *outdoor cat*. Dessa sökord kombinerades, bland annat *positive human-cat effects*, för att få fram ytterligare information och nischade artiklar. Därefter undersöktes de 81 olika artiklarna som kom upp som resultat utifrån hur pass lämpliga de var för frågeställningarna. En granskning genomfördes av artikelns titel, abstract och resultat för att undersöka ifall materialet i artikeln verkade relevant för frågeställningen. De material som valdes bort, närmare bestämt 22 stycken källor av varierande kvalitet, uppfyllde inte kraven som nämns ovan. Om artikeln bedömdes vara användbar, undersöktes artikeln noggrannare genom att hela texten granskades och därefter bedömdes helheten, kvalitén och slutligen dess användbarhet i litteraturstudien. För de referenser som ansågs användbara efter att helheten undersökts, har det också skett en granskning av deras egna referenser för att undersöka dess lämplighet och relevans för arbetet. Alla funna referenser granskades av författaren till arbetet för att bedöma deras tillförlitlighet, relevans och kvalitet.

3.2. Fördelar med vald metod

Fördelarna med att genomföra en litteraturstudie är bland annat att det möjliggör att man får tillgång till en omfattande mängd litteratur, vilket medför ett ansevärt utbud av material att arbeta med. Tillgängligheten av skriftliga källor går relativt enkelt att hitta på olika typer av databaser, bibliotek och böcker vilket underlättar sökningsarbetet. Till följd medför detta att man får en bredd på informationen och därmed får möjlighet att belysa sina frågeställningar från flera olika perspektiv. När man dessutom finner olika perspektiv kan nya synvinklar ta plats och man får en tydlig helhetsbild av frågeställningarna.

3.3. Nackdelar med vald metod

Nackdelar med att genomföra en litteraturstudie är att se till så att det valda materialet håller en hög trovärdighet genom studien, samt att materialet är relevant och faktamässigt korrekt för de givna frågeställningarna. Detta ställer höga krav på att författaren ska hålla sig saklig och objektiv samt minska sin egen och andras subjektivitet. Ytterligare en nackdel är att det kan vara svårt att kvalitetsgranska effektivt genom hela studien samt att inte utesluta någon information som antingen stödjer eller inte stödjer en given agenda eller önskat resultat. Dessutom kan det vara svårt att hitta information kring ett ämne som är förhållandevis utforskat vilket kan ge problem under resultatdelen.

3.4. Begränsningar

Genom att sätta givna begränsningar för arbetet kan arbetet hålla en hög relevans och tillförlitlighet. De begränsningar som genomfördes var bland annat att enbart relevant information som går att koppla till frågeställningarna användes. Detta för att hålla en god kvalitet genom arbetet och inte gå ifrån det huvudsakliga syftet. Ytterligare begränsningar som genomfördes var att nya publikationer och primärkällor skulle användas i största möjliga mån för att öka tillförlitligheten på arbetet. Nyare publikationen ansågs vara från år 2005 och framåt, men håller en äldre källa god kvalitet kan även dessa användas. Trots detta strävades det efter att inte använda allt för gammalt material, av det skälet att uppdaterad information kan finnas till förfogande. Däremot kan gammalt material i sin tur vara en primärkälla, vilket togs i beaktande. De material som hittas ska i största möjliga mån enbart röra katter, men saknas underlag för en givande diskussion eller infallsvinkel kan även publikationer för hund och andra sällskapsdjur användas, dock enbart om kopplingen anses rimlig av författaren.

4. Resultat

4.1. Interaktioner och miljöer

4.1.1. Inomhus och utomhus

Allt fler kattägare väljer idag att ha sina katter uteslutande inomhus, på grund av urbanisering och brist på anpassade miljöer för att ha katten utomhus (Foreman-Worsley & Farnworth, 2019). Jongman (2007) antyder att katter naturligt kan ha små territorium och därmed inte har problem att anpassa sig till ett liv inomhus samt att 50–60% av katterna i USA bor inomhus. Enligt Mertens (1991) söker både katter och ägare upp fysisk kontakt i hemmamiljöer och enligt Benchimol da Silva Garcia Dinis & Martins (2016) sker de flesta interaktionerna mellan katt och människa i vardagsrummet.

Edwards *et al.* (2007) gjorde en studie där de undersökte anknytningsbeteenden hos inomhuskatter mot deras ägare. Katterna som deltog i studien varierade i kroppstyp, ålder och kön. Det deltog även för katten en främmande person i försöket för att undersöka ifall beteenden varierar i närvaro av ägaren eller en person som katten aldrig träffat förut. Det visade sig att katterna spenderade signifikant mer tid att leka och att utforska omgivningen när deras ägare var i rummet jämfört med när en främling närvarade i rummet. Det kunde även urskiljas en minskning i aktivitet hos katten när ägaren lämnade rummet. Dessutom vokaliserade katterna mer när de lämnades ensamma i rummet samt att katterna gjorde fler ansiktsmarkeringar mot deras ägare jämfört mot främlingar (Edwards *et al.*, 2007). Edwards *et al.* (2007) argumenterar för att denna studie stödjer antagandet om att inomhuskatter knyter starka band till deras ägare. Däremot hävdar Potter & Mills (2015) motsatsen, att katter inte knyter an till sina ägare likt hundar utan att de är autonoma i deras sociala relationer, vilket tyder på att forskningsresultaten skiljer sig.

Får katter möjlighet att vistas utomhus tycks detta ha en påverkan på interaktionerna. Turner (1991) undersökte detta och såg att inomhuskatter hade 7.9% fler interaktioner med människor jämfört med katter som hade tillgång till utomhusvistelse. Turner (1991) menar att katter som hålls strikt inomhus

kompenserar bristen på aktivitet med att interagera mer med deras ägare jämfört med utomhuskatter som kan aktivera sig själva (Turner, 1991). Katter med tillgång att vistas utomhus har visat sig ha färre beteendeproblem jämfört med inomhuskatter, enligt en studie skriven av Heidenberger (1997). Däremot menar Mertens (1991) att katter som har tillgång till utomhusvistelse gnider sig mer frekvent mot sin ägare jämfört med katter som vistas inomhus. Källan fortsätter dock och berättar att kattens beteende mot sin ägare är relativt oberoende av kattens levnadssätt och dess möjlighet att vistas utomhus eller ej (Mertens, 1991).

4.1.2. På kattcafé

Djurcaféer hade sin början i Japan år 2004 och har idag spridit sig världen över och blivit ett allt mer globalt fenomen (Robinson, 2019). Kattcaféer har blivit populära och verksamheterna finns nu i stora delar av Europa, Asien och Nordamerika. Istället för att etablera en livslång relation med ett eget husdjur, ligger fokus istället för dessa caféer på att ge sina kunder en unik och lugn upplevelse för att stimulera välmående och bättre hälsa (Robinson, 2019). Robinson (2019) fortsätter och berättar att interaktioner mellan katt och människa sker på caféerna, men i varierande form. Cafégäster observerar gärna katter som leker med varandra eller leksaker, men interagerar även i fysiska kontakt med katterna. Vissa katter håller sig på hög höjd och tar en paus från interaktionerna. En viss form av anknytning mellan besökare och katter sker då de återkommande gästerna påstår att katterna kommer ihåg dem och kommer fram till dem när de besöker cafét (Robinson, 2019). Dessa kattcaféer har visat sig vara extra populära för människor som har mildare allergier, eftersom dessa människor inte har möjlighet att ha katt som husdjur. Allergiker besöker dessa caféer och, trots att de håller sig på avstånd, ändå får en chans att interagera med katterna och få en positiv känsla (Robinson, 2019).

Ytterligare en studie undersökte kattcaféer i Japan och beskriver hur dessa caféer fyller en viktig funktion för många ungdomar som känner sig ensamma (Robinson, 2020). Konceptet med djur i cafémiljö hade sin början på grund av *Iyashi*, en trend som uppstod under år 1995. *Iyashi* syftar till att aktivt minska sin stress och ångest genom att intressera sig i objekt eller aktiviteter som gynnar ens mentala, spirituella och psykiska hälsa (Robinson, 2020). Författaren fortsätter och beskriver det faktum att många människor besöker dessa caféer för att undvika interaktioner med andra människor, och istället fokuserar på en mer villkorlös interaktion med djuren. Att enbart observera katterna och emellanåt interagera fysisk med dem i form av kel tycks vara den vanligaste interaktionen mellan besökare och katt. Interaktionen ger en känsla av välbefinnande, avslappning och lugn för besökaren, enligt Robinson (2020). En styrka i Robinson (2020) är att studien är nypublicerad. Detta kan tolkas som en styrka, eftersom att den har tillgång till högst andel aktuell

information inom ämnet vilket gör att man kan belysa ämnet utifrån ny och information och forskning.

En liknande studie av Plourde (2014) såg att det fanns en skillnad i gästernas beteende mot katterna beroende ifall de var regelbundna stambesökare eller turister. De regelbundna besökarna kommer sällan under helger eftersom det då tenderar till att bli höga besöksiffror på grund av nykomlingar och turister (Plourde, 2014). Vidare berättar samma författare att de regelbundna besökarna inte tycker att den direkta fysiska interaktionen är viktigast, utan det är helhetsintrycket och katternas närvaro i rummet som ger kvalité. Fokus är därför inte på den fysiska kontakten i form av klappar och lek, utan snarare på att katt och människa interagerar passivt med varandra som ger en lugn, harmonisk och hälsofrämjande stämning. Vidare berättar Plourde (2014) att turister har en annan inställning till konceptet kattcafé och de vill gärna interagera direkt med katten i form av lek och fysisk kontakt.

4.1.3. På katthem

I en enkätstudie från Djurskyddet Sverige (2016) för Sveriges katthem efterfrågades statistik angående hur många katter som tas omhand av de ideella organisationerna. År 2015 svarade 50 av 110 tillfrågade katthem och det visade sig att 6054 katter omhändertogs år 2015 samt att 1900 katter ej fick plats på katthemmet (Djurskyddet Sverige, 2016). Sveriges katthem är därför överbelastade, men trots att många katter idag saknar hem arbetar dessa organisationer vidare med att omplacera katter. Hirsch *et al.* (2014) undersökte Sveriges katthem och dess inhysning, skötsel, rutiner och smittspridning. Studien kom fram till att det sker interaktioner mellan katt och personal, framförallt i form av lek och då i form av berikning. Två av de tillfrågade katthemmen kelade med sina katter samt att ett av de tillfrågade katthemmen hade aktiv socialisering (Hirsch *et al.*, 2014).

Enligt Casey *et al.* (2009) undersöktes de olika anledningar till varför katter lämnas in till katthem runt om i Storbritannien. Författarna menar att 7% av de katter som lämnas till katthem för första gången har beteendeproblem i form av aggression mot människor eller andra husdjur, nervositet samt urinering på olämpliga ställen. Vidare berättar samma källa att katter som kommer tillbaka till katthemmen efter att ha blivit adopterade ofta lämnas tillbaka till följd av beteendeproblem, hela 38%. Detta tyder på att beteendeproblem är ett stort problem i det nya hemmet men också på katthemmet som självfallet kommer påverka interaktionerna mellan människa och katt. Författaren diskuterar kring att människor som inte har utvecklat ett starkt band till sin adopterade katt har lättare att lämna tillbaka katten till katthemmet, då de inte har samma motivation till att behandla beteendeproblemen (Casey *et al.*, 2009). Artikeln konkluderar att beteendeproblem hos katt är en viktig faktor till varför katter lämnas till katthem. Interaktionen mellan katt och människa blir tydligt

lidande ifall beteendeproblem hos katten existerar, då beteendeproblem tenderar att påverka relationen mellan katt och ägare negativt (Casey *et al.*, 2009).

4.1.4. Inom vården

Idag är hund det vanligaste terapidjuret inom vård och omsorg, men samtidigt har man visat att katter kan vara utmärkta till just äldreboenden så länge de är sociala, accepterar beröring samt är anpassningsbar för nya miljöer, djur och människor (Granger & Kogan, 2000). Granger & Kogan (2000) menar specifikt att katten måste vilja interagera med de äldre i form av beröring eftersom äldre uppskattar just denna typ av interaktion. Bernstein (2007) menar att de katter som är bäst lämpade för terapi är katter som uppskattar social kontakt med människor och reagerar vänligt vid kel och uppskattar att sitta i knät.

Terapidjur används också för att förbättra patientens generella hälsa genom positiva interaktioner på sjukhus. Cotroeno (2017) gjorde ett reportage på universitetet i Kalifornien, San Francisco (UCSF) där terapikatten Duke Ellington Morris är en del av intensivvårdsavdelningen på universitetssjukhuset och hjälper svårt sjuka genom sin närvaro och trevliga lynne. En studie skriven av Marcus *et al.* (2012) tittade på vilka effekter terapidjur har på människor som befinner sig i väntrum på sjukhus och/eller vårdcentraler. Det visade sig att man kunde se ett flertal positiva effekter på humör, smärta och stress hos patienterna när de fick interagera med djuret under väntetiden. Patienterna menade bland annat att väntetiden blev kortare och att de kunde lägga fokus på djuret istället för att tänka på deras egna smärta och oro (Marcus *et al.*, 2012).

4.2. Faktorer som påverkar interaktionerna

4.2.1. Erfarenhet

Erfarenhet av människor har visat sig ha en stor betydelse för människa-katt relationen och således dess interaktioner i senare skede. Vilka erfarenheter en kattunge får tillsammans med människor har att göra med moderns sociala relation till människor och ifall hon väljer att gömma eller visa sina ungar (Turner, 1995). Enligt McCune *et al.* (1995) kan en väl utförd socialisering under tidigt stadie i kattens liv minska förekomsten av oönskade beteendeproblem senare i livet. Generellt ska man påbörja socialiseringen tidigt i kattungens liv, gärna under socialiseringsveckorna (två–sju veckors ålder), där interaktionerna ska vara korta men gradvis förlängas och introducera nya människor och platser successivt (McCune *et al.*, 1995).

I en studie skriven av McCune (1995) undersöktes förhållandet mellan tidig socialisering och vilka konsekvenser hanteringen hade på deras vänlighet mot människor. Kattungarnas pappa kategoriserades även utefter dess vänlighet mot människor, antingen vänlig mot människor eller ej. Under vecka 2 till 12 genomgick kattungarna antingen socialisering- eller kontrollgruppsprocessen och vid 1 års ålder undersöktes katternas vänlighet mot tre olika scenarion; beteende mot en känd person, en främmande person samt ett okänt föremål (så kallat *novel object test*). Katter som blivit socialiserade samt hade en vänlig pappa var mer tillgivna och aktiva i studien jämfört med de katter som inte blivit socialiserade och som hade en mindre vänlig pappa. De visade mer avslappnade och vänliga interaktioner mot människor i form av höjd svansföring, strykningar och kroppsrullningar (McCune, 1995). Socialiseringen visade alltså på positiva effekter för katt-människa relationen och tycks ha en betydande effekt för vilka interaktioner som sker mellan människa och katt (McCune, 1995). Turner (1991) undersökte även katt-människa interaktioner och kom fram till att interaktionen i sig varar längre ifall det är katten som tar initiativ att interagera med människan.

Ytterligare en artikel angående socialisering menar att positiv kontakt med en människa tidigt i livet har visat sig öka frekvensen av sociala interaktioner mot människor senare i livet (Gourkow *et al.*, 2014). Resultatet visade även att rädslan för människor minskar successivt hos katterna samt att andra hälsofördelar kunde visas, såsom en högre mängd S-IgA som är en nödvändig antikropp mot patogener som kan inhaleras (Gourkow *et al.*, 2014). Värt att poängtera dock är att studien varade i tio dagar, vilket är en svaghet i studien då undersökningsperioden är förhållandevis kort. Det är därför svårt att dra några helt tillförlitliga resultat och det krävs mer validerad forskning kring ämnet innan man kan med säkerhet säga att det stämmer.

4.2.2. Ålder

Adamelli *et al.* (2005) undersökte vilka faktorer hos katten och hos kattägaren som påverkade kattens livskvalité. Man undersökte detta genom att ställa frågor angående kattens djurhållning, kattens beteende samt ägarens och kattens karaktärsdrag och personlighet. Dessutom undersöktes kattens fysiska hälsa samt anknytningen mellan katt och ägare. Värt att nämna dock är att i Adamelli *et al.* (2005) metod är den mänskliga faktorn ett faktum som kan ha influerat resultatet. Detta är då en tydlig svaghet, eftersom människor kan vara oärliga, partiska eller överskatta sin kunskapsnivå som kan påverka resultatet. Resultatet visar dock att människans ålder påverkade tiden som katterna interagerade med ägaren. Dessutom hade mängden familjemedlemmar en påverkan på den totala interaktionen med ägaren samt att närvaron av barn påverkade den totala mängden beteenden som

katten uppvisade mot ägaren (Adamelli *et al.*, 2005). Genom att säkra både människans och kattens livskvalité är det lättare att utveckla en positiv relation, enligt Adamelli *et al.* (2005).

Mertens (1991) genomförde en studie där relationen mellan människa och katt undersöktes hos familjer i hemmamiljöer. Resultatet visade att det var en skillnad mellan hur kvinnor, män och barn interagerade med katter. Barn mellan 11–15 års ålder hade minst antal interaktioner med katten samt att de befann sig minst inom 1 meters avstånd gentemot katten (Mertens, 1991). Detta tyder på att katter inte interagerar lika intensivt med barn som de gör med vuxna människor då interaktionerna var fler bland de vuxna i studien, men vad det beror på är outforskat. Statistiska Centralbyrån (2012) menar att 70 procent av Sveriges hundar och katter bor i hushåll utan barn.

4.2.3. Kön

Vilket kön man har som människa tycks även ha en påverkan på interaktionen. Detta undersöktes i Mertens (1991) studie, där resultatet indikerar att kvinnor interagerade mer med katter i verbal form jämfört med män samt att kvinnor har starkare sociala band och relationer med katter. Dessutom visade det sig att katter mer frekvent närmar sig kvinnor jämfört med män (Mertens, 1991). I en liknande studie undersöktes människa-katt interaktionen vid första möten där de fick fram motsvarande resultat, att kvinnor vokaliserar i högre utsträckningar när de möter en katt samt att katterna interagerade mer frekvent med kvinnor jämfört med män (Mertens & Turner, 1988). Det bör nämnas att Mertens & Turner (1988) är en äldre studie och bör tolkas med försiktighet. Å andra sidan anses studien ändå användbar eftersom att nyare studier inte finns till förfogande och resultatet verkar relevant. Dessutom behöver en äldre studie inte per automatik vara mindre tillförlitlig än en nyare.

4.2.4. Tillgång till mat

Att använda mat kan vara ett sätt för människor att främja interaktionerna med katter. Interaktionen mellan katt och människa under utfodring är dock ett outforskat ämne, trots att denna viktiga och relationsfrämjande interaktion sker dagligen mellan ägare och katt (Bernstein, 2007). Bradshaw & Cook (1996) är en av de få studier som undersökt beteende hos 36 stycken katter innan, under och efter utfodring mot sina ägare. Innan utfodringen förekommer det en hög frekvens av riktade beteenden mot ägaren i form av strykningar, vokaliseringar och “tail up” (Bradshaw & Cook, 1996). Efter utfodringen upphörde många av de kommunikativa interaktionerna mot ägaren och istället övergick katterna till andra beteenden, som att tvätta sig (Bradshaw & Cook, 1996). Det var dock tydligt att det

förekom tydliga individuella skillnader mellan katterna och de beteendena som uppvisades, vilket man bör ta i beaktande när man läser studien, men generellt följde katterna detta mönster under utfodringen (Bradshaw & Cook, 1996). Enligt Bradshaw & Cook (1996) främjar alltså tillgången på mat sociala beteenden mot ägaren, vilket i sin tur främjar interaktionerna.

4.3. Effekter på katt

4.3.1. Positiva

Enligt Bernstein (2007) finns det många positiva effekter för katterna när de umgås med oss människor. fördelarna för katterna är bland annat att de generellt får tillgång till mat och vatten, skyddas från onödigt lidande och tas till veterinär vid eventuella sjukdomar (Bernstein, 2007). Det finns även evidens för att interaktionen mellan katt och människa kan ge katterna ett minskat stresspåslag, enligt Bernstein (2007). Ytterligare en positiv effekt för katterna när det gäller människa-katt interaktionen är att viktiga ämnen kommer till tals när man umgås med djur. Bernstein (2007) fortsätter och berättar bland annat att djur kan stimulera möten mellan människor som gör att viktiga diskussioner angående övergivna och ferala djur, adoption och vanvård diskuteras. Detta kan på sikt ge positiva effekter i form av en ökad debatt i samhället angående människa-katt interaktionen.

Trots att det finns relativt begränsad forskning kring kattens sociala behov samt att katten anses vara mer självständig jämfört med en hund, så har en relativt nyligen publicerad artikel skriven av Eriksson *et al.* (2017) kommit fram till att katter har ett socialt behov. Artikeln berättar att den ökade mängden av sociala beteenden efter en längre separation med ägaren tyder på att människan har en viktig plats i kattens sociala miljö (Eriksson *et al.*, 2017). En svaghet i Eriksson *et al.* (2017) är att urvalsgruppen är relativt låg på 14 katter, men å andra sidan stärker studien av att bland annat Bradshaw *et al.* (2012) kom fram till likande resultat angående att människan är viktig för katten. Enligt Crowell-Davis (2007) har katten utvecklats till att bli husdjur och forma sociala band med oss människor, till skillnad från förr då de levde i skuggan av vårt urbana samhälle och agerade som en jägare med syftet att begränsa skadedjurens utbredning. Jordbruksverket (2020) menar att även katter har ett behov av social kontakt, trots att de inte är utpräglade flockdjur som hundar är. Källan fortsätter och menar att katter mår bra av social kontakt med både människor och andra djur, och kräver social tillsyn 2 gånger per dag (Jordbruksverket, 2020).

4.3.2. Negativa

Kattens sociala levnadsförhållanden och dess preferenser är ett debatterat ämne där vissa menar att det förekommer att katten lever tillsammans i närbesläktade grupper (Crowell-Davis, 2007), andra menar att katter är ett solitärt levande djur (Driscoll *et al.*, 2009a). Det sistnämnda har man argumenterat för att det kan skapa problem och negativa konsekvenser för katten; att ett till synes solitärlevande djur som på grund av människans djurhållning och önskan till interaktion blir sammanförd med andra katter och i vissa fall andra djur. De sociala situationerna som katten utsätts för skiljer sig väsentligt jämfört mot deras ferala förhållanden (Casey & Bradshaw, 2007). Det är inte ovanligt att människor har fler obesläktade katter tillsammans i ett och samma hushåll, vilket inte korrelerar med kattens ferala sociala levnadsförhållanden (Casey & Bradshaw, 2007). Trots att katter har setts leva i grupper i det vilda (Crowell-Davis, 2007), så är dessa grupper besläktade med varandra medans vi människor har katter från blandade kullar. Detta kan leda till att katterna utvecklar destruktiva relationer med och mot varandra (Casey & Bradshaw, 2007). En studie tittade på katter som hölls i par som antingen var syskon eller främlingar (Bradshaw & Hall, 1999). Studien kom fram till att katterna som redan kände varandra interagerade mer, hade en bättre dynamik mellan varandra och socialiserade sig med varandra ett flertal gånger jämfört med katterna som inte kände varandra från kattungtiden (Bradshaw & Hall, 1999). Detta tyder på att katter har starka kriterier för vilka individer de vill vara nära, men trots detta saknar de möjlighet att selektera bland sitt sociala umgänge på grund av människan. Andra argumenterar dock att katten är flexibel i sina sociala konstellationer (Crowell-Davis, 2007). Författaren fortsätter och menar att katter kan anpassa sig till ett liv ensam eller i grupp eftersom de har en stor variation i deras sociala beteende, men det är trots allt viktigt att tänka på de hierarkiska strukturerna. En katt med låg rang kan få svårt att få tillgång till resurser i form av kattlåda och mat i flerkattshushåll som kan resultera i en försämrad välfärd för dessa individer (Crowell-Davis, 2007).

En annan aspekt är ifall interaktionen med människa och katt uteblir. Om katter lämnas ensam i en miljö under en längre period och inte får dess sociala behov tillgodosett kan det leda till att katter utveckla separationsångest. Separationsångest är ett syndrom där olika känslomässiga, fysiologiska och psykologiska responser sker som gör att ett husdjur uppvisar och upplever frustration och ångest över en social separation från en eller flera familjemedlemmar (Schwartz, 2002; Schwartz, 2003). Detta kan i sin tur orsaka att husdjuret börjar uppvisa en mängd olika beteendeproblem, allt ifrån urinering på olämpliga ställen till aggressivitet, vokalisering samt förstöring av inredning (Schwartz, 2003). Riskfaktorer som kan trigga separationsångest är bland annat förändrade rutiner hos ägaren som gör att katten blir mer ensam samt förändrade livsförhållanden i form av en ny eller förlorad relation (Schwartz, 2003). Författaren poängterar att äldre individer kan ha

svårare för livsomvändande förändringar vilket man bör ta i beaktande. Problematiken ligger i att traditionellt sett har katter betraktats som asociala, men idag vet man att katter kan bilda starka sociala band med andra katter och dessutom människor (Schwartz, 2002; Crowell-Davis, 2007). Den negativa effekten blir därför påtaglig ifall interaktionen med människor försvinner, kanske framförallt ifall katten enbart vistas inomhus och har endast en människa som dess enda sociala interaktion. Beteendeproblemen som uppkommer på grund av separationsångest ger negativa konsekvenser för kattens generella hälsa och välfärd samt försämrar människa-katt interaktionen (DeRivera *et al.*, 2017).

4.4. Effekter på människa

4.4.1. Positiva

I en studie skriven av Benchimol da Silva Garcia Dinis & Martins (2016) undersöktes hjärtfrekvens och blodtryck och hur dessa faktorer påverkas av fysisk kontakt med katter samt om anknytning har en påverkan på resultatet. Hjärtfrekvens och blodtryck mättes tio minuter före, under och efter interaktionen på ägare (n=20) och volontärer (n=20). De kunde visa att man kan reducera hjärtfrekvensen och minska systoliskt och diastoliskt blodtryck genom att umgås eller kela med katter. Författarna fortsätter dock och menar att anknytningen är en viktig faktor för att hälsofördelarna ska ske (Benchimol da Silva Garcia Dinis & Martins, 2016). En tydlig svaghet i studien är dock att antalet deltagare är relativt lågt, bara 40 personer, och därför svårt att dra några exakta och tillförlitliga slutsatser angående ämnet. Däremot finner man en tydlig styrka i metoden, där de undersökte blodtrycket under flera mättillfällen (före, under och efter) för att säkerhetskälla skillnaderna, vilket ökar tillförlitligheten i studien eftersom att man kan undersöka sambandet mellan mättillfällena. Studiens resultat tyder på att det kan finnas en koppling mellan hjärtfrekvens, blodtryck och interaktion. En annan studie har hittat starka evidens för att husdjur ger oss människor starkt socialt stöd samt liknande resultat om att husdjur ger signifikanta positiva kardiovaskulära fördelar för människor (Allen, 2003). Ytterligare en studie menar att husdjursägare besöker sjukhus mindre frekvent jämfört med människor som inte äger husdjur (Heady & Grabka, 2007), samt att husdjursägare har en generellt bättre fysisk hälsa (Müllersdorf *et al.*, 2009).

Inom vård och omsorg undersökts ofta de olika fördelarna med att ha insatta djur på bland annat äldreboenden och sjukhus för att stimulera människans mentala och psykiska hälsa (Chan *et al.*, 2019). Granger & Kogan (2000) menar att terapi i form av ett djur kan vara livsviktigt för en äldre människa som genomgår en flytt till ett äldreboende. Att interagera med djur kan bland annat bidra med ökad support och stöd i vardagen, som därmed kan minska stress, ångest och depression (Chan *et al.*,

2019). Enligt Colombo *et al.* (2006) finns det tydliga evidens för att interaktion med djur på äldreboenden kan bidra till att öka de äldres allmänna aktivitet och socialisering, vilket i sin tur reducerar känslan av ensamhet samt har positiva effekter på den allmänna hälsan. Interaktioner med katter kan även ge positiva effekter i form av socialt stöd, då djur inte dömer människor på samma sätt som människor dömer varandra (Robinson, 2020).

4.4.2. Negativa

Husdjursdebatten angående olika hälsofördelar av att interagera med djur är inte ensidig, utan vissa studier hävdar att husdjur inte ger några effekter alls, och vissa menar till och med att husdjur kan ge negativa effekter på människors hälsa. En studie skriven av Parker *et al.* (2010) undersökte 425 hjärtsjuka patienter samt förhållandet mellan att vara husdjursägare och sjukdomsförloppet. Det visade sig att husdjursägare, framförallt kattägare, hade en större sannolikhet att dö eller drabbas av komplikationer inom ett år efter en hjärtattack, jämfört med personer som inte ägde ett husdjur (Parker *et al.*, 2010). En tydlig styrka i Parker *et al.* (2010) är mängden data i form av 425 stycken deltagare. Detta ökar tillförlitligheten, då ett flertal individer och en hög urvalsgrupp kan bedömas som representativt för en population. Vidare berättar en annan studie att husdjursägare oftare lider av psykologiska sjukdomar i form av bland annat ångest, depression samt sömnlöshet (Müllersdorf *et al.*, 2009). Slutligen kan kostnaden för att äga ett djur bli för mycket för vissa personer och människa-katt interaktionen blir lidande till följd av människans finansiella begränsningar. Casey *et al.* (2009) berättar att finansiella problem hos ägaren är en av anledningarna till varför katter lämnas in på katthem.

Interaktionen mellan människa och djur kan för människan ge negativa effekter såsom fysiska skador. Enligt Hoffman *et al.* (2017) finns det risk för att djurägare blir utsatta för bett, rivmärken och i vissa fall frakturer. Risken för zoonoser, alltså sjukdomar som överförs mellan djur och människa, ökar när människor interagerar med djur. Liknande ökning kan man se för astma, eksem och andra allergier (Hoffman *et al.*, 2017). Däremot finns det andra studier som hävdar att risken för astma minskar ifall man exponeras för djur tidigt i livet (Fall *et al.*, 2015). Faktum kvarstår dock att enligt en rapport av Statistiska Centralbyrån SCB (2007) så har mer än vart fjärde barn i åldrarna 3–15 år allergiska besvär som ofta beror på bland annat pälsdjursallergi.

5. Diskussion

5.1. Interaktionerna

Enligt Nationalencyklopedin (2020) definieras interaktion som en samverkan, ett samspel eller en process där grupper eller individer genom sina handlingar påverkar varandra. Interaktionen kan ske genom språk, gester, kroppsspråk eller tecken (Nationalencyklopedin, 2020). Vad som uppfattas som en positiv eller negativ interaktion nämns inte i definitionen. Därför är det svårt att veta exakt hur en negativ interaktion och en positiv interaktion ser ut, framförallt mellan två olika arter som kan tolka en situation på olika vis. I denna litteraturstudie har interaktionerna mellan människa och katt undersökts och det är tydligt att ett flertal olika situationer där interaktioner mellan arterna uppkommer. Vissa interaktioner anses positiva, andra negativa. Frågan som dyker upp är självfallet hur man avgör detta och för vem är interaktionen positiv alternativt negativ; katten eller människan.

Tidigare berättade Bernstein (2007) att den vanligaste interaktionen mellan människa och katt är när människan klappar katten, men frågan hur interaktionen uppfattas av parterna kvarstår. Det tycks vara en positiv interaktion för människan eftersom Silva Garcia Dinis & Martins (2016) studie har hittat evidens för ett minskat systoliskt och diastoliskt blodtryck, men begränsat fokus ligger på katternas upplevelse. Bland annat kan faktorerna som påverkar interaktionerna, exempelvis erfarenhet (McCune, 1995; Turner, 1995; Gourkow *et al.*, 2014), påverka hur en katt uppfattar en interaktion och detta kan variera beroende på individ. Forskning kring vad som anses vara en positiv alternativt en negativ interaktion ur ett psykologiskt perspektiv för katten verkar ha fått obetydlig uppmärksamhet, utan snarare prioriteras olika fysiologiska och psykologiska effekter på människan. Viktig information om hur katten uppfattar interaktionen återstår att forska kring för att få en tydligare mer jämlik bild av människa-katt interaktionen. Denna fråga är dessutom viktig eftersom människan använder katter inom allt ifrån vård och omsorg till socialt umgänge i hemmamiljö, där det på ett sätt förväntas av katterna att de ska gilla att interagera med människor. Vidare går det att diskutera ifall socialiseringsperioden, alltså den kritiska perioden då

kattungar lär sig att umgås med andra djur och människor, bör få mer plats i denna diskussion eftersom det är under denna period man lägger grunden för kattens och människans framtida interaktioner. Granger & Kogan (2000) samt Bernstein (2007) menar att katter måste tycka om att interagera med oss människor om de ska passa som terapidjur. Människans har ett stort ansvar för att se till att vi interagerar på kattens villkor. Dessutom ifall det krävs mer engagemang från våra kattuppfödare för att på ett mer effektivt sätt socialisera katter som ska ut i samhället för att säkerhetskälla fler sociala katter och således fler positiva interaktioner mellan människa och katt.

5.2. Miljö

Resultatet av denna litteraturstudie har visat att miljön där interaktionerna mellan människa och katt sker är varierande, allt ifrån hemmiljöer till kattcaféer. Därför, att diskutera kattcaféers ansvar och relation kring interaktionerna mellan människa och katt är en viktig aspekt i arbetet. Detta på grund av att kattcaféer är en växande trend och miljö för människa-katt interaktionen. På grund av att lite forskning kring kattcaféer har genomförts, är det svårt att dra några slutsatser om hur katterna kommer påverkas och ifall det finns eventuella välfärdsproblem att ta hänsyn till. Trots att Plourde (2014), Robinson (2019), och Robinson (2020) menar att det sker många positiva interaktioner mellan människa och katt på kattcaféer, måste man vara kritisk och se till helheten i studien eftersom katterna inte observerades i studierna. En tydlig svaghet för dessa studier är att de är vinklade från människans perspektiv och ger inte en tydlig helhetsbild av katternas preferenser och upplevda interaktioner. Artiklarna ovan nämner förhållandevis lite om miljön och vilka typer av behov katten får tillgodosett, vilket är en svaghet utifrån kattens perspektiv då detta kan skapa tydliga problem när det gäller kattens välfärd. En artikel skriven av John Bradshaw (2013) menar att det inte finns tillräckligt med evidens från forskare för att caféerna kan säkerställa en god välfärd för katterna. Författaren menar att när forskarna är osäkra bör inte katternas framtida välfärd läggas i händerna på en entusiastisk caféägare, utan mer forskning är nödvändig för att säkerhetsställa katternas välfärd innan dessa nyöppnade verksamheter får ta fäste i England (Bradshaw, 2013). Dessutom, för att koppla tillbaka till föregående artiklar, ligger fokus på människans psykologiska välbefinnande och hälsotrenden *Iyashi* (Robinson, 2020), och därmed också en begränsad mängd fokus på katterna. Detta måste självfallet tas i beaktande och behandlas som en svaghet i den lästa litteraturen, av det skälet att frågeställningarna syftade till att undersöka båda parterna.

Ytterligare en aspekt som uppkom under litteraturstudiens resultatdel är att det finns förhållandevis begränsad forskning kring hur katter påverkas av att vistas och leva

ut sina liv inomhus, men trots detta är det många katter som idag enbart lever som inomhuskatter. Idag finns det flera organisationer i USA, men även i Sverige, som rekommenderar alternativt har krav på innevistelse. Allt fler kattägare håller sina katter uteslutande inomhus (Foreman-Worsley & Farnworth, 2019). Bernstein (2007) diskuterade detta och menar att katter som enbart vistas inomhus har en tendens att utveckla olika typer av beteendeproblem, jämfört med katter som vistas utomhus. Detta undersökte Heidenberger (1997) närmare och fann att ägare i Tyskland som släppte ut sina katter sällan/oregelbundet eller aldrig upplevde att deras katter hade fler beteendeproblem, jämfört med ägare som regelbundet släppte ut sina katter alternativt hade utomhuskatt. Värt att poängtera är dock att vad som anses vara ett beteendeproblem för en ägare kanske inte definieras som ett problem av en annan. Detta kan medföra att resultatet blir något missvisande när människor får avgöra själv utifrån egna tankar och erfarenheter, vilket kan tolkas som en tydlig svaghet i studien av Heidenberger (1997). Faktum kvarstår dock att det verkar finnas en skillnad i antalet beteendeproblem hos inomhuskatter jämfört med utomhuskatter, enligt Heidenberger (1997). Precis som DeRivera *et al.* (2017) menar, kan beteendeproblem ge negativa konsekvenser för kattens generella hälsa och välfärd och därmed försämra relationen mellan människa och katt och således även människa-katt interaktionen. Försämrade relationer mellan katt och människa resulterar i att katter lämnas in på katthem, vilket Casey *et al.* (2009) antyder i sin studie. Heath (2007) bekräftar detta och menar att beteendeproblem är en betydande anledning varför katter lämnas in på katthem. Därför är det av största vikt att ämnet vidare undersöks och forskas kring för att få en bättre förståelse om hur katters välfärd påverkas av ett liv inomhus. Argumentet för att människor ska få ha ett husdjur som vi kan interagera med i hemmamiljö, trots att kattens välfärd möjligen blir negativt påverkad, håller inte.

5.3. Kattens välfärd

De fem friheterna definieras som (1) frihet från törst och hunger, (2) frihet från obehag, (3) frihet från smärta, skada och sjukdom, (4) frihet att kunna uttrycka sina naturliga beteenden samt (5) frihet från rädsla och stress (McCausland, 2014). I relation till den gällande lagstiftningen vi har i Sverige anses det viktigt att ta upp dessa friheter, av det skälet att de agerar som grundpelare för en god djurvälfärd. I Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:28) om hållande av hund och katt, saknr L102, återfinns den gällande lagstiftning som finns i Sverige för katt. Där står det i 1 kap, 17 § att "hundar och katter ska få sitt behov av social kontakt tillgodosett". Angående detta står det i de allmänna råden till 1 kap. 17 § att "Social kontakt bör ske genom sällskap av artfrände eller människa. Kontakt med människor bör ske några timmar varje dag genom aktivering, rastning eller annan sysselsättning". Dessutom, en viktig poäng som är värd att nämna är att i lag

(2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, återfinns ordet *katt* totalt 6 gånger medan ordet *hund* finns 66 gånger i lagen.

Ovanstående stycke visar på en tydlig obalans mellan katt och hund och således ett problem för katters välfärd och status. Som tidigare nämnt är det inte ovanligt att katter kan lida av människans otillräckliga förståelse av att katter har ett socialt behov. Blir detta behov inte tillgodosett så kan det leda till att katten utvecklar olika typer av beteendeproblem, enligt Heath (2007). Som Schwartz (2002) och Schwartz (2003) skriver, är separationsångest ett allvarligt syndrom som uppstår på grund av att människor kanske tror att de inte har sociala behov som till exempel hundar. Casey & Bradshaw (2007) säger att kattens mentala status och känslor är viktiga för att bedöma dess välfärd. Därmed kan långvarig stress vara ett tecken på dålig välfärd (Casey & Bradshaw, 2007). Trots att det finns nypublicerad forskning som menar att katter har ett socialt behov och att katter socialiserar sig mer med människor efter en separation (Eriksson *et al.*, 2017), tycks det fortfarande existera meningsskiljaktigheter angående detta debatterade ämne. Enligt Djurskyddet Sverige (2016) tror många kattägare att katter kan klara sig bra själva, trots att det står i L102 i 1 kap. 16 § att tillsyn ska ske minst två gånger dagligen. Katten nämns även som ett solitärt levande djur i viss litteratur (Driscoll *et al.*, 2009a). Det är tydligt att kattens sociala behov och status i förhållande till lagstiftningen inte håller måttet, eftersom arten inte nämns i den utsträckning som kanske skulle behövas för att säkerhetsställa kattens välfärd. Detta är värt att ta upp då katten idag är ett av världens mest populära husdjur. Interaktioner med katter och således människans relation till katter verkar vara mindre värd jämfört med hunden, om man undersöker lagstiftningens fokus och dess prioriteringar. Detta ger som konsekvens att de fem friheterna som nämns ovan och förhållandet mellan dessa och lagstiftningen inte korrelerar med varandra vilket äventyrar kattens välfärd. Någoting positivt är att efter den 15 juni 2020 träder den nya L102 i kraft, alltså statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hund och katt, saknar L102. Där står det bland annat i 2 kap. 6 § ”katten erbjuds social kontakt med människor normalt varje dag anpassad till dess individuella förutsättningar”. Detta är ur ett välfärdsperspektiv ett stort steg för katten.

5.4. Arbetet ur ett samhällsperspektiv

Enligt en publikation från Folkhälsomyndigheten (2019) beskrivs den psykiska ohälsan bland äldre personer i Sverige som en växande utmaning. Idag får människor chansen att leva långt över den allmänna pensionsåldern, men tyvärr medföljer en hög ålder ofta fysiska och psykiska komplikationer. Psykisk ohälsa hos äldre i form av depression och ångest är vanligt förekommande och klassas idag som ett folkhälsoproblem som påverkar samhället i stort (Folkhälsomyndigheten,

2019). Depression, alltså en form av psykisk ohälsa, är bland annat beroende av den äldres familje- och boendesituation och det är tydligt att människor som saknar socialt stöd har större risk att drabbas av depression (Folkhälsomyndigheten, 2019). Tidigare i arbetet berättades det om att djur effektivt kan minska stress, ångest, ensamhetskänslor och depression hos äldre människor (Chan *et al.*, 2019) och att katter enligt Granger & Kogan (2000) kan passa utmärkt för just äldre människor. Det är tydligt att det finns många fördelar för den äldre generationen att interagera med djur, enligt bland annat Chan *et al.* (2019) och Granger & Kogan (2000), men även för den yngre generationen enligt Robinson (2020). För samhällets folkhälsa, inte bara för den äldre sektorn utan generellt, tycks djurs interaktioner hjälpa oss människor genom att främja god hälsa. Ur ett samhällsperspektiv spelar fortsatta interaktioner mellan människor och djur stor roll för att främja folkhälsan bland gemene man, men kanske framförallt hos den äldre sektorn.

Katthemmen har ett tydligt ansvar ur ett samhällsperspektiv på grund av den rådande situationen med hemlösa katter. Slater (2007) menar att problematiken kring ferala katter och deras välfärd pågår runt om i hela världen. Författaren fortsätter och menar att det är av samhällets största vikt att man får kontroll på den ferala kattpopulationen för att minska förekomsten av zoonoser, förbättra katternas välfärd samt förhindra påverkan på den biologiska mångfalden (Slater, 2007). Tidigare nämndes det att idag är det ett stort antal katter som saknar hem i Sverige (Djurskyddet Sverige, 2016). Sveriges katthem har ett tydligt ansvar gällande adoption av katter, så att de katter som redan adopteras bort inte kommer tillbaka. Värt att poängtera är att katthemmen i Sverige inte får finansiella bidrag från staten, utan dessa organisationer är ofta helt beroende av ideellt arbete (Eriksson *et al.*, 2009). Ett stort ansvar läggs därför på människors frivillighet att finansiera dessa organisationer. Stavisky *et al.* (2012) menar att i England kostar dessa verksamheter 340 000 000 pund per år, vilket tyder på att dessa organisationer är beroende av bidrag. Faktum kvarstår att dessa typer av organisationer bör arbeta mer med att försöka matcha ihop katt och ägare, samt att mer utförlig information om katters beteende bör ligga i fokus, enligt Casey *et al.* (2009). Detta för att främja en långvarig relation mellan adopterade katter och människor och således dess framtida interaktioner. Kopplingen mellan dåliga interaktioner mellan katt och människa och det rådande samhällsproblemet med överfulla katthem är ett faktum och bör få mer fokus i dagens samhälle.

5.5. Etisk aspekt

För att väva in ett etiskt perspektiv i litteraturstudien är det viktigt att poängtera katternas välfärd och deras naturliga beteende och behov. När det gäller frågan om interaktionen ger positiva eller negativa effekter är det viktigt att man är medveten

om från vilket perspektiv man undersöker frågan; kattens eller människans. Troligen är det så att människans fördelar och perspektiv tas mer i beaktande och alltid kommer gå före kattens behov, eftersom människan separerar och distanserar sig från djur och många människor anser sig mer värda än djuren (Epley et al., 2007). Detta ser vi bland annat i att katter utvecklar beteendeförändringar på grund av vårt hållande vilket kan resultera i en försämrad välfärd för katten, men då en bättre välfärd för oss människor då vi får interagera med ett husdjur. Vidare är det viktigt att reflektera över detta ur ett etiskt perspektiv eftersom katter är ett av världens vanligaste husdjur och det är av största vikt att deras välfärd är god. Är välfärden inte god riskerar vi att utsätta dessa djur för onödigt lidande vilket ur ett etiskt perspektiv är högst diskuterbart. Jensen (2012) diskuterar detta och funderar kring ifall man ska grunda sina handlingar som filosofen Peter Singers och hans åsikter kring speciesism eller ska man uteslutande ge djur okränkbara rättigheter som Tom Regan förespråkar. Det är tydligt att frågans svar varierar beroende på vilken etisk modell en väljer att utgå ifrån.

5.6. Arbetet ur ett hållbarhetsperspektiv

Ur ett hållbarhetsperspektiv är arbetets frågeställningar viktiga för både människor och djur. Verklighetsanknuten litteratur angående katter i all dess form, från litteraturstudier till enkät- och praktiska studier, ger en ökad medvetenhet om katter och deras situation i samhället. Vidare skulle en ökad förståelse kring människa-katt interaktionen, som har undersökts i denna litteraturstudie, medföra att kattens generella status i samhället skulle påverkas positivt. Tidigare i litteraturstudien har föreskrifterna gällande katt undersökts där det är tydligt att katten inte har samma status som hunden (Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hund och katt, saknr L102). Varför det är så krävs mer forskning på, men troligen är det så att ordspråket *Människans bästa vän* är helt bundet till enbart hunden, och därmed behåller katten sin underlägsna status jämfört mot hunden. Dessutom betraktas katten som en slit och släng produkt, har ett lägre penningvärde än hunden samt att ID-märkning inte är obligatoriskt för katt, enligt Djurskyddet Sverige (2016). Vidare finns det evidens för att en försämrad relation med katter resulterar i dåliga interaktioner som slutligen kan leda till omplacering av katter till katthem (Casey *et al.*, 2009). Skulle det ske en förbättring när det gäller kattens idag låga status, skulle konsekvensen av detta bli att färre ferala katter skulle födas och katthemmen skulle inte vara lika överbelastade som idag. Detta resulterar i att samhället, alltså ideellt arbete och frivilliga donationer från privatpersoner, inte längre kommer behöva finansiera katthemmen i den utsträckning som sker idag, vilket skulle vara positivt för den totala samhällsekonomin. Dessutom skulle katternas välfärd förbättras eftersom deras

fem friheter, som McCausland (2014) beskriver, har bättre chanser att uppfyllas samt att de skulle slippa bo på gatan utan ett tryggt hem.

Dessutom, ur ett miljömässigt perspektiv, skulle mängden ferala katter minska drastiskt skulle det ge positiva konsekvenser för den biologiska mångfalden. Det är enligt Söderström (2016) ett stort problem med att katter förstör olika små däggdjurs- och fågelpopulationer. Författaren menar bland annat att den totala kattpopulationen årligen dödar 17 500 000 fåglar i Sverige. Värt att poängtera är dock att det är ferala katter som tar mest byten, hela tre gånger så många byten som våra socialiserade katter gör (Söderström, 2016), vilket ytterligare visar varför problematiken kring ferala katter är så pass viktig ur ett hållbarhetsperspektiv. Det är tydligt att den biologiska mångfalden skulle gynnas av att andelen ferala katter skulle minska i samhället, just på grund av att belastningen på smådjurspopulationerna skulle minska.

5.7. Studiens användbarhet och nya frågeställningar för framtida forskning

Under litteraturstudien blev det uppenbart att det finns förhållandevis lite forskning kring människa-katt interaktioner, trots att katten är ett av de vanligaste sällskapsdjuren vi har i världen. Det är uppenbart att det saknas relevanta och uppdaterade undersökningar, artiklar och facklitteratur om vardagliga interaktioner mellan katt och människa, bland annat under utfodring, kattens sociala behov samt interaktioner i utomhus- och kattcafémiljö. Det finns ett tydligt behov av att rikta forskningen mer mot katt för att bredda våra kunskaper kring våra sällskapsdjur så att människan bättre kan förhålla sig till vad vi vet angående arten. Det är även viktigt att forskning tillkommer så att kattens välfärd, dess naturliga behov samt beteende blir lyft till diskussion för att kunna erhålla det bästa möjliga hållandet av katt som möjligt. Målet med denna litteraturstudie var att presentera och lyfta fram relevant fakta vad gäller katt och dess interaktioner med människor för att stimulera en ökad förståelse kring sällskapsdjuret. Förhoppningsvis kan studien agera som grund och tillämpas i framtidens forskning samt stimulera en ökad medvetenhet och ett fortsatt arbete mot en ökad förståelse kring katt.

Nedan följer nya frågeställningar för framtida forskning:

- 1) Det finns fler studier som visar på olika former av effekter hos kattägare, men det är också tydligt att det behövs mer forskning som kan validera effekter hos katten och vad det är som egentligen händer rent fysiologiskt och psykologiskt när katter umgås med oss människor. Detta är viktigt för att skapa en mer jämlik kunskapsnivå inom människa-katt interaktionen.

- 2) Eftersom kattcafé är en växande trend i världen skulle det vara av nytta att undersöka vilka interaktioner som sker mellan människa och katt samt vilka effekter interaktionerna har på katt respektive människa?
- 3) Att forska kring hur katterna påverkas generellt av att hållas i olika typer av miljöer (inomhus, utomhus, kattcafé, sjukhus, äldreboenden) skulle vara av största vikt för att undersöka vilket typ av djurhållning som bäst matchar kattens beteendebest, sociala behov samt naturliga beteende och välfärd.

6. Slutsats

Det sker en mängd olika interaktioner mellan människa och katt. Miljöerna i vilket interaktionerna sker i är ständigt varierande, allt ifrån kattcaféer och äldreboenden till människors vardagsrum. Faktorer som tycks påverka dessa interaktioner är tidigare erfarenheter, ålder och kön. Effekterna av interaktionerna varierar beroende på ifall man undersöker frågan från kattens perspektiv eller människans perspektiv. Exempel på effekterna som kan observeras är olika typer av hälsofördelar, stressreducering, fysiska skador och socialt stöd. Det är dock tydligt att människans perspektiv, vara sig det är psykologiska eller fysiologiska effekter, är prioriterat i forskningsvärlden. Det krävs betydligt mer forskning kring människa-katt interaktionen, vilka faktorer som påverkar samt vilka effekter som interaktionerna kan ge för att öka förståelsen kring ämnet. Förändringar bör vidtas för att säkerhetsställa att interaktionerna mellan människa och katt blir så positiva som möjligt för att säkra katternas framtida välfärd.

7. Populärvetenskaplig sammanfattning

Människans och kattens sammanflätade historia har pågått under flera tusen år och idag är tamkatten, *Felis silvestris catus*, ett av världens populäraste husdjur. Tidigare var det känt att katten domesticerades i Egypten för 4000 år sedan, men idag vet vi att domesticeringen skedde långt innan det. Enligt Statistiska Centralbyrån år 2012 fanns det 1 159 000 katter totalt i Sveriges hushåll, och runt om i världen ökar kattens popularitet och status. Katten har gått från att vara ett litet nyttodjur som levde bland människor i forna etablerade samhällen, till att idag vara älskade sällskapsdjur världen över. På grund av människans och kattens samlevnad förekommer det därför en mängd olika interaktioner. Dessa interaktioner sker i varierande miljöer och ger olika typer av effekter på både katt och människa. I denna litteraturstudie har människa-katt interaktionen undersökts närmare, vilka effekter som interaktionerna kan ge de båda parterna samt vilka typer av miljöer interaktionerna sker i. Arbetet är viktigt för människor och samhälle eftersom våra agerande i sin tur påverkar husdjuren vi idag håller, och genom att öka kunskapen i samhället kan vi skapa en högre medvetenhet om kattens behov och välfärd.

Resultatet för denna litteraturstudie indikerar på att det förekommer en mängd olika interaktioner mellan katt och människa, men mängden forskning kring detta ämne är förhållandevis begränsad. Trots detta, tycks den generellt vanligaste interaktionen mellan arterna vara att människan klappar eller kelar med katten. Andra interaktioner som sker är passiva, alltså att katten och människan umgås på avstånd men har ingen fysisk kontakt mellan varandra. Miljöerna där interaktionerna sker varierar kraftigt där kattcaféer, äldreboenden, katthem, utomhusmiljö och vardagsrum är några exempel. Miljöerna tycks ha en påverkan på interaktionerna, eftersom interaktionerna inte är de samma vid utomhusmiljö som på ett kattcafé. Interaktionerna ger i sin tur olika effekter på både katt och människa, både positiva och negativa. Bland de positiva effekterna finns olika hälsofördelar, socialt stöd och stressreducering. Exempel på negativa effekter är fysiska skador och ekonomiska och finansiella problem.

Resultatet tyder på att det saknas forskning från katters perspektiv och att det är tydligt att det är människan som ligger i fokus kring dagens forskning. Detta ger i sin tur negativa konsekvenser för kattens välfärd då vi inte till fullo förstår kattens behov. Vidare indikerar resultatet på att nya miljöer där katter ska vistas, bland

annat på kattcaféer, kräver mer forskning för att säkerhetsställa att en god välfärd följs. Slutligen, insikt i vad som anses vara en positiv alternativt en negativ interaktion krävs för att få en bättre förståelse kring människa-katt interaktionen. Slutsatsen av denna litteraturstudie är att det krävs betydligt mer forskning kring människa-katt interaktionen, inte bara från människans perspektiv, utan framförallt från kattens för att få en ökad förståelse och kunskap kring interaktionen mellan dessa arter.

8. Tack

Jag vill tacka min handledare Maria Andersson och min biträdande handledare Elin Hirsch för alla kloka idéer och peppande kommentarer angående mitt arbete. Jag vill även tacka mina kära vänner och min fantastiska familj som stöttat mig under denna vår. Ni är guld värda. Ett stort tack till Ebba Josephson och Jennifer Johansson som agerade som mina kritiska vänner samt ett stort tack till Caroline Åberg Villacis för att just du var min opponent. Dessutom vill jag rikta ett tack till min examinator Christina Lindqvist.

9. Referenser

- Adamelli, S., Marinelli, L., Normando, S., Bono, G. 2005. Owner and cat features influence the quality of life of the cat. *Applied Animal Behaviour Science*. 94, 89–98.
- Alger, J.M., Alger, S.F. 1997. Beyond Mead: symbolic interaction between humans and felines. *Society & Animals*. 5, 65–81.
- Allen, K. 2003. Are Pets a Healthy Pleasure? The Influence of Pets on Blood Pressure. *Current Directions in Psychological Science*. 12, 236–239.
- Benchimol da Silva Garcia Dinis, F.A., Martins, T.L.F. 2016. Does cat attachment have an effect on human health? A comparison between owners and volunteers. *Pet Behaviour Science*. 1, 1–12.
- Bernstein, P.L. 2007. *The human-cat relationship. I: The Welfare of Cats*. Dordrecht. First edition. (Red. I, Rochlitz). Dordrecht. Springer Netherlands. 47–89.
- Bradshaw, J. 2013. Are Britain's cats ready for cat cafe's?. *Veterinary Record*. 1, 554–555.
- Bradshaw, J.W.S., Casey, R.A., Brown, S.L. 2012. *The Behaviour of the Domestic Cat. Second Edition*. CABI International, Oxfordshire.
- Bradshaw, J.W.S., Hall, S.L. 1999. Affiliative behaviour of related and unrelated pairs of cats in catteries: a preliminary report. *Applied Animal Behaviour Science*. 63, 251–255.
- Casey, R.A., Bradshaw, J.W. 2007. *The Assessment of Welfare. I: The Welfare of Cats*. First edition. (Red. I, Rochlitz). Dordrecht. Springer Netherlands. 23–46.
- Casey, R.A., Vandenbussche, S., Bradshaw, J.W.S., Roberts, M.A. 2009. Reasons for relinquishment and return of domestic cats (*Felis silvestris catus*) to rescue shelters in the UK. *Anthrozoos*. 22, 347–358.
- Chan, M.M., Gonzalo, T.R. 2019. The “pet effect” in cancer patients: Risks and benefits of human-pet interaction. *Critical Reviews in Oncology/Hematology*. 143, 56–61.
- Colombo, G., Buono, M.D., Smania, K., Raviola, R., DeLeo, D. 2006. Pet therapy and institutionalized elderly: A study on 144 cognitively unimpaired subjects. *Archives of Gerontology and Geriatrics*. 42, 207–216.
- Cotroneo, C. 2017. <https://www.thedodo.com/duke-ellington-cat-medical-center-2226304254.html>, använd 2020-04-23.

- Crowell-Davis, S.L. 2007. Cat behaviour: social organization, communication and development. I: The Welfare of Cats. First edition. (Red. I, Rochlitz). Dordrecht. Springer Netherlands. 1–22.
- DeRivera, C., Ley, J., Milgram, B., Landsberg, G. 2017. Development of a laboratory model to assess fear and anxiety in cats. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 19, 586–593.
- Djurskyddet Sverige. 2016. https://www.djurskyddet.se/wp-content/uploads/2018/06/Kattrapport_uppdaterad-2018_WEBB.pdf, använd 2020-03-31.
- Driscoll, C.A., Clutton-Brock, J., Kitchener, A.C., O'Brien, S.J., 2009a. The Taming of the Cat. *Scientific American*. 300, 68–75.
- Driscoll, C.A., Macdonald, D.W., O'Brien, S.J. 2009b. From wild animals to domestic pets, an evolutionary view of domestication. *PNAS*. 106, 9971–9978.
- Edwards, C., Heiblum, M., Tejeda, A., Galindo, F. 2007. Experimental evaluation of attachment behaviours in owned cats. *Journal of Veterinary behaviour*. 2, 119–125.
- Epley, N., Waytz, A., Cacioppo, J.T. 2007. On Seeing Human: A Three-Factor Theory of Anthropomorphism. *Psychological Review*. 114, 864–886.
- Eriksson, M., Keeling, L. J., Rehn, T. 2017. Cats and owners interact more with each other after a longer duration of separation. *PLoS ONE*. 12.
- Eriksson, P., Loberg, J., Andersson, M. 2009. Survey of cat shelters in Sweden. *Animal welfare*. 18, 283–288
- Fall, T., Lundholm, C., Örtqvist, A.K., Fall, K., Fang, F., Hedhammar, Å., Kämpe, O., Ingelsson, E., Almqvist, C. 2015. Early Exposure to Dogs and Farm Animals and the Risk of Childhood Asthma. *JAMA Pediatrics*. 169, e153219.
- Folkhälsomyndigheten. 2019. Skillnader i psykisk ohälsa bland äldre personer - En genomgång av vetenskaplig litteratur samt en epidemiologisk studie. Stockholm: Aging Research Center (Artikelnummer 2019:19011).
- Gourkow, N., Hamon, S.C., Phillips, C.J.C. 2014. Effect of gentle stroking and vocalization on behaviour, mucosal immunity and upper respiratory disease in anxious shelter cats. *Preventive Veterinary Medicine*. 117, 266–275.
- Granger, B.P., Kogan, L. 2000. Animal-assisted therapy in specialized settings. I: *Animal-Assisted Therapy: Theoretical Foundations and Guidelines for Practice*. Second edition. (Red: J.E., Friedman, A.H., Fine). San Diego, Academic Press. 213–236.
- Handlin, L., Hydbring-Sandberg, E., Nilsson, A., Ejdeback, M., Jansson, A., Uvnäs-Moberg, K. 2011. Short- term interaction between dogs and their owners: Effects on oxytocin, cortisol, insulin and heart-rate: an exploratory study. *Anthrozoös*. 24, 301–315.
- Heady, B., Grabka, M.M. 2007. Pets and human health in Germany and Australia: national longitudinal results. *Social Indicators Research*. 80, 207–311.

- Heath, S.E. 2007. Behaviour problems and welfare. I: The Welfare of Cats. (Red. I, Rochlitz). Dordrecht. Springer Netherlands. 90–118.
- Heidenberger, E. 1997. Housing conditions and behavioural problems of indoor cats as assessed by their owners. *Applied Animal Behaviour Science*. 52, 345–364.
- Hoffman, R., Lokranz, M., Lagerkvist, C.J., Hagberg Gustavsson, M., Ström Holst, B. 2017. Värdet av hundar och katter i Sverige. Uppsala: Sveriges Lantbruksuniversitet (Framtidens djur, natur och hälsa, Rapportserie 2017:1).
- Jensen, P. 2012. Hur mår maten?: Djurhållning och djurskydd i Sverige. Stockholm, Natur & Kultur Allmänlitteratur.
- Jongman, E.C. 2007. Adaptation of domestic cats to confinement. *Journal of Veterinary Behavior*. 2, 193–196.
- Jordbruksverket. 2020.
<https://djur.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/olikaslagsdjur/hundarochkatter/skotselavhundochkatt/saskoterdudinkatt.4.207049b811dd8a513dc80001987.html>, använd 2020-04-28.
- Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter
- Lipinski, M.J., Froenicke, F., Baysac, K.C., Billings, N.C., Leutenegger, C.M., Levy, A.M., Longer, M., Niini, T., Ozpinar, H., Slater, M.R., Pedersen, N.C., Lyons L.A. 2008. The ascent of cat breeds: Genetic evaluations of breeds and worldwide random-bred populations. *Genomics*. 91, 12–21.
- Lyons, L.A., Kurushima, J.D. 2012. A short natural story of the cat and its relationship with humans. I: The Cat. *Clinical Medicine and Management*. First edition. (Red. S.E, Little). St Louis USA. WB Saunders. 254–1262.
- Marcus, D., Bernstein, C., Constantin, J., Kunkel, F., Breuer, P., Hanlon, R. 2012. Animal-assisted therapy at an outpatient pain management clinic. *Pain Medicine*. 13, 45–57.
- McCausland, C. 2014. The Five Freedoms of Animal Welfare are Rights. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*. 27, 649–662.
- McCune, S., McPherson, J.A., Bradshaw, J.W.S. 1995. Avoiding Problems: The Importance of Socialisation. I: The Waltham book of human-animal interaction: benefits of pet ownership. First edition. (Red. I, Robinson). New York. Pergamon Press. 71–86.
- Mertens, C. 1991. Human–cat interactions in the home setting. *Anthrozoos*. 4, 214–231.
- Mertens, C., Turner, D.C., 1988. Experimental analysis of human–cat interactions during first encounters. *Anthrozoös*. 2, 83–97.
- Müllersdorf, M., Granström, F., Sahlqvist, L., Tillgren, P. 2010. Aspects of health, physical/leisure activities, work and socio-demographics associated with pet ownership in Sweden. *Scandinavian Journal of Public Health*. 38, 53–63.

- Nationalencyklopedin.2020.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/interaktion>, använd
 2020-05-06
- Potter, A., Mills, D.S. 2015. Domestic Cats (*Felis silvestris catus*) Do Not Show Signs of Secure Attachment to Their Owners. PLoS ONE. 10, e0135109.
- Parker, G., Gayed, A., Owen, C., Hyett, M., Hilton, T., Heruc, G. 2010. Survival following an acute coronary syndrome: A pet theory put to the test. Acta Psychiatrica Scandinavica. 121, 65–70.
- Plourde, L. 2014. Cat cafés, affective labor, and the healing boom in Japan. Japanese Studies. 34, 115–133.
- Ramos, D. 2019. Common feline problem behaviors: Aggression in multi-cat households. Journal of Feline Medicine and Surgery. 21, 221–233.
- Reasons for relinquishment and return of domestic cats (*Felis silvestris catus*) to rescue shelters in the UK. Anthrozoos. 22, 347–358.
- Robinson, A.S. 2019. Finding healing through animal companionship in Japanese animal cafés. Medical Humanities. 45, 190-198.
- Robinson, A.S. 2020. Paid Companions: Human-Nonhuman Animal Relations in Japanese Animal Cafés. Society and Animals. 1, 1–17.
- Schwartz, S. 2002. Separation anxiety syndrome in dogs and cats: 136 cases (1991–2000). Veterinary Medical Association. 222, 1028-1033.
- Schwartz, S. 2003. Separation anxiety syndrome in dogs and cats. Journal of the American Veterinary Medical Association. 222, 1526-1532.
- Slater, M.R. 2007. The welfare of feral cats. I: The Welfare of Cats. (Red. I, Rochlitz). Dordrecht. Springer Netherlands. 140–176.
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:28) om hållande av hund och katt, saknr L102.
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hund och katt, saknr L102.
- Statistiska Centralbyrån. 2007. Barns Hälsa. Stockholm. (Levnadsförhållanden rapport 2007:115).
- Statistiska Centralbyrån. 2012. Hundar och andra sällskapsdjur 2012. Stockholm.
- Stavisky, J., Brennan, M.L., Downes, M., Dean, R. 2012. Demographics and economic burden of un-owned cats and dogs in the UK: results of a 2010 census. BMC Veterinary Research. 8, 163.
- Söderström, B. 2016. Hur tänker din katt? Stockholm, Bonnier Fakta.
- Turner, D.C. 1991. The ethology of the human–cat relationship. Swiss Archive Veterinary Medicine. 133, 63–70.
- Turner, D.C. 1995. The Human Cat Relationship. I: The Waltham book of human-animal interaction: benefits of pet ownership. First edition. (Red. Robinson, I). New York. Pergamon Press. 87-97.